Број 235. У Новом Саду, у среду 24. октобра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Наше народно црквено имање.

II.

Колико је потребно да се уреди дотација свештенства па и олакша пакрачкој, а понајвише горњо карловачкој дијецези види се из овога: У епархији бачкој има 9132 јутра народне црквене земље, у епархији темишварској 8566 јутара, у епархији будимској 1800 јутара, у епархији пакрачкој 1 928 јутара, а у највећој епархији горњо-карловачкој има само 877 јутара, па и то разуме се врло лоше земље.

У нашој митрополији имамо 813 цркви, 119 кућа на спрат 1.511 кућа при земљи, свега 13.743 просторија

Права и повластица има у вредности од 716 хиљада круна. Фундус инструктус има у вредности 582 хиљаде круна Од тога имају манастири фундус инструктус 472 хиљаде круна, а иметак који уживa митрополит 90 хиљада круна. Но ово су старе цифре Данас ће се видети колико износи фундус инструктус у Даљу Он износи неколико пути више но што је забележено. А и фундус инструктус манастира мора а ј данас већи.

Остале покретности забележене су у вредности од 2.654.888 круна. А драгоцености, новчани папири вреде 22 милијона круна. Вредност земаља прорачуната је по катастру са преко 23 милијона круна Вредност цркви и зграда преко 40 милијона круна.

Целокупна вредност нашег народно црквеног иметка у карловачкој митрополији прорачуната је са близ 90·5 милијона круна. Ово су старе процене а од оног доба су земље и зграде знатно скочиле у цени.

Статистику наших просветних завода, основних школа, средњих школа и богословије донећемо другом приликом. Заустављаћемо се само на цифрама које смо овде изнели и питаћемо: Шта нам вреди „шугава автономија“. Ово шугава автономија употребљивали су самосталци у своме бесу на народним зборовима и у својим новинама. Но та је реч изазвала толику буру у народу, да су се поплашили, остаће сами као шугава овца, ако тако и даље говоре, па сад занемише

Ал ако не говоре јавно, они и даље продужују свој кужан рад. Шурују с онима, који траже у автономији калуђерску превласт. Раде свом силом да се закључци нашег потњег српског народног црквеног саборa не потврде.

Има их, који мисле, а а је ми ао сасвим оправдана, да самосталци из ружног рачуна загађују народну нашу автономију Они је називају шугавом, омаловажавају значај њен, а то понајвише зато, да се народ одвише не расрди, кад види где они хоће да предаду автономију у руке калуђера, па да буде као и до сада. Т ј. да буде као и до сада народу, а они би лепо са својим савезницима

Но народ до сад није наишао на лепак самосталцима исто као ни либералима Види он шта се хоће Они обесни, лажни, неистинити напади „Србобрана“ и „Браника“ против управе саборског одбора немају другу цел, већ да народ и мисли: Па није страшно ако баш и остане у калуђерским рукама

Но народ види свачији рад, а види и лажи тих листова, па не наилази на лепак Кога нису ти листови оклеветали? Шта све нису слагали? Има ли и једног догађаја да га нису извртнули?

За љубав патријарха Бранковића водили с на српском народно црквеном сабору опструкцију. Па кад нису никако друкче могли, изашли с из сабора да осујете рад његов. Кад то нису могли, заћоше да мољакају министре, да се тај рад не потврди. А тај рад иде само у корист народа противу грабежа.

Било би страшно да су успели. То би значило, да су некоје пришипетље мрака, са лажима и обманама преварили народ. Народ који има очи и не види и има уши а не чује и кога могу преварити, тај нема будућности. Наш народ је до сад показао па и данас показује, да није мало дете, па да га може преварити макар ко.

Самосталија.

Владика Јулије Дрохобецки ушао је дакле опет у крило једино спасавајуће самосталско-хрватске коалиције, дакако не кроз капију, него на мала врата, баш као оно др. Душан Поповић, када је у загребу код правосудног одсека земаљске владе протежирао једну учитељицу. Хрватски делегати положише једни мало лакшим други мало теким срцем, све мандате у разне одборе, и изјавише свечано, да се неће примити ни једног мандата, па ни у случају поновног избора, ако Дрохобецки остане у финанцијском одбору. И Дрохобецки остаде у одбору, и Хрвати обе сорте католички и православни бише поново изабрати, и нуто чудо нуто вилајета, сви се тога избора па чак и др Душан Поповић за оних 2400 круна, примите и тим самим фактом примише и Дрохобецког поново у своје коло као по ајника.

И опет Pribičević овластио Шандора Очикуса да демантира нашу вест о оном разговору дра Медаковића са мађарским грофом Б „Кажи ми с ким се дружиш пак да ти кажем ко си“, вели народна пословица. Када се дру Богдану Медаковићу дошада да га воде самосталски пинкл адвокати (тако назваше Срби ђаци „Србобранов“ терц т, када први пут дођо е у Пешту без кофера Pribičević Bude-Banjamin тако му и треб , да ти љ ди за њега демантирају оно, што он сам нема образа да демантира

За све време блажене успомене велике опструкционе дебате декламовали су коалициони самосталци о Великој Хрватској, о погаженим хрватским правима о хрватској материнској речи, терали спрдњу са српским именом и језиком и васпитали тако пажљива и марљива ученика дра Ве

ПОДЛИСТАК.

БАКА.

— Пјер Лоти. —

Једног светлог летњег вечера погурена, сврашена, носећи на леђи грдно бреме суварака пела се сиромашна старица путем уз брдо.

Тихо, напуштено беше место, где сам се састао с њоме; тихо и лепо беше место као рај из снова. Догодило се у баскијском крају, у Гвипискоји, усред великих шпањолских Пиринеја, покривених зеленим шумама. Свуд унаоколо су стршиле величанствене главице брда према небу; њихових мирних шума, поља још се није такнуло човечје биће. Тамо доле у долинци расплинила се као зрцало вода неке реке; осим папрата, лаворових лоза, свежа зелена јунијска лишћа није се ништа огледало у њој. Цвеће овога краја, који је обиловао у благим хладовима и живахним водама, беше необично величанствено, сјајно, као да су га за урес посули по путањама вратићима и вилама.

Но изнурена сирота старица, носећи тешко бреме, суморно је гледала преда се и није видела ништа од те свечаности. Хитала је по свој прилици каквој бедној колебици, где ни осмех, ни радост, не очекиваше јој повратак. Изнурена, задухана, с горком журбом ишла је својим путем. Оборила је главу, а на челу јој две боре казивале су патњу јој. А како јој се поштен израз, израз поштења и честитости огледао на лицу! А крај тога како јој је понизно, како понизно и пуно самопрегора било понашање! Чим ме је спазила, из суште учтивости стиснула се сасвим уз крај пута, као да би хтела да покаже, како је то умесно, да се тако обично створење, каквим је себе сматрала, из поштовања што више уклони испред таког одличног бића, за какво је држала мене.

Боже, шта да учиним, да мало помогнем овој понизној баки? Чим ми се поглед сусрео са њеним часним, пуним патње оком, одједном осетих сажаљење у своме срцу. Али шта да радим, да је још више не понизим? Ма како да јој је мучно било носити онај грдни бремен на остарелим плећима, ипак му је вредност била смешно малена, дакле лако би било рећи: »Добра жено, збаци тај терет, ево ти неколико сребрњака за њ«.

Али сам се бојао, да ћу је тиме увредити; та колико труда је стало, док је скупила по шуми толики сноп сувих гранчица. У осталом што сам је дуже гледао, све сам је мање смео да понудим милостињом. Одело јој беше закрпа на закрпу, али чисто и уљудно. Свакако не беше просјакиња него мати каквог скромног ратара, надничарка чији живот сатиру тешки пољски радови; мајка у такој кући, у којој јој је удео само презирање од стране грубих сељака, који јој и смрт жељно изгледају, само да је се опросте.

Крај пак овај, којим је бака пртила свој терет, — тај крај, околица беше дивна, мирна, рајске тишине. Као да човек ходи по једном од оних срећних крајева, као да ужива један од оних изванредних, ретких тренутака, када га напитак живота одушевљава, али у исто доба овлађује њиме чаробност годишњег доба, часа — дивна, мирна вечерња часа.

Наблизу и надалеко, свуда стршиле су као куле букове шуме, те од врхова, што се чак у небо дизаху, па све до цветне траве, све до вода, све беше једнако застрто свежим лишћем. Тамо под нама беше река, ишарана цветним адицама, у којој се огледаху горске главице; адице, као кошареви са цвећем, на све стране беху проткане љубичастим, ружичастим и сваковрсним белим цветовима водена биља. А одмах крај пута простирала се огромна пољана дебело застрта таквом маховином и травом, какова ниче само на земљишту, које је од давнина нетакнуто. Ова пољана, свакако је стара као и сам свет, увлачи се у замашан, мрачан буквик и губи се у густој, мркој шумској чести. Чисто је осећао човек, да су овај фини ћилим од искони газили само пастири са својим стадима и мир прошлих времена благо је владао целим овим зеленим крајем....

Чудно је, али истина, да сељак не може да разуме онај рај, у ком живи, чак га и не види. И бака усред ових чаробних красота вукла је своје тешко бреме с таким једом, с таком горчином, као да је ходила између сурих зидина какве вароши.

Сад се пут поче пети уз брдо и стрмина би јача. Бака као да је испрекиданије, с већим натегом тапкала и чух, како изби тежак уздах утрућености, замореност испод тешког терета суварака... Колико има, јадница, још да иде? И шта да учиним, шта да измислим, чиме бих јој помогао?

керла. Све оно, што је др. Векерле казао о једном политичком народу у Хрватској дакако хрватском, плод је самосталске науке, да су Срби и Хрвати један народ, да су и Срби политички Хрвати. Ако је др Векерле коме дао ногу, није ју дао ни Србима радикалима ни Србима нерадикалима, који се још поносе српским именом, него је да на нашу штету и срамоту ономе заведеном делу српскога народа, који се поводи за православно-хрватским тројством Pribičević Budisavljević-Banjanin. Ми само констатујемо жалостан факт, да се др Векерле и самосталци нашли у негацији српске народне индивидуалности у Хрватској и Славонији у једноме колу..

„Srbobran“ хоће да буде отмен и фини и то изнимно, мислићете можда према радикалима, боже сачувај, само према Игнацу Песингу није га могао вели др Душан Поповић буџом у главу, кад је дошао на њихов збор а то није требао да чини — Али је др. Душан Поповић по овоме опису јаменског дочека направио Игнацу Песингу у његовом дому и визиту. — Том приликом је Игнац Песинг тужним срцем накуповао сијасет самосталских блокова и још тужнијим срцем потписао гру Душану Поповићу и самосталски програм — in bianco. Сиромах Песинг!

Самосталски терцет Bude Banjanin i Pribičević хтели да се блатом баце на неке радикалне прваке због беочинске каје и неких послова „заударајућих на кају“. И појави се др Светислав Новак, те једним снажним чланком под сасвим прикладним насловом „Бандити“ раздера образину самосталским катилинарским егзистенцијам у „Србобрановој“ редакцији, и доказа црно на бело, како је њихов Буде пл. Будисављевић потписао у покојној „Слободи“ дра Душана Поповића опширан чланак у корист Ленардуција и његова оферта. Слатки Буде се стиди племства, кога му стекоше прадедови на бојним пољима, па кад се стиди племићког предиката од Приједора града, нека нам дозволи, да га од сад скромно назовемо Буде Будисављевић де Каја. Можда би познати шпиритиста др. Густав Гај у сфери духова могао наћи још некога, за кога би се осим дра Јозуе Франка могло рећи: „Wie viel hat er dafür bekommen“! То је наиме имао казати др. Иса Кршњави о дру Јозуи Франк пред др. Густавом Гајом, што ми бележимо само за то, да та знаменита изрека не оде сасвим у заборав

Самосталски коалирци баш немају среће са стенографским записницима. У своме 233. броју од ове године доноси Бадај Штадлеров недељни журнал „Srbobran“ брзојав из Пеште, у коме се налази и ово место: „Дра Душана Поповића прекинуо је председник Јуст с питањем, да ли говори хрватски јер да је у угарском сабору забрањено говорити српски. Др. Душан Поповић наставио је свој говор у српском језику“. А ово потоње није истина. Др Душан Поповић је по гласу стенографског записника изрично казао, да говори хрватски Најкорисније и најпаметније је и за српски народ би било свакако од најмање штете, да самосталци предложе, да за време њихових говора стенографи — паузирају. Ти стенографски записници бојимо се јако, доћиће им главе.

Ото Краус, познати загребачки публициста, дописник је и сарадник многих пештанских и бечких немачких новина, а као такав познат је и као изврстан немачки штилиста. Чудновато је само то да своје чланке у „Лојду“ и „Пештанском Журналу“ потписује са „Др. Душан Поповић“. То му је сигурно само књижевнички псевдоним, јер онај прави др Душан Поповић, посланик од три штипендије, познат је као велики противник свега, што је германско, па према томе и правилног немачког стила, а таком противнику пангерманства не сме се подметати, да пише германски, па можда чак и правилно

Светозар Прибићевић и др. Душан Поповић изјављују најсвечаније, да отац Валеријан не прима само сарајевску митрополију, а др. Душан нотаријат у Загребу или у Руми. И ми им то верујемо на реч Валеријан наиме компетира за сарајевску и скопљанску митрополију а др Душан за загребачки и румски нотаријат. Валеријан ће лети бити у Скопљу, зими у Сарајеву, а др Душан лети у Руми а зими у Загребу. И то одговара правој истини

Политички преглед.

Угарски сабор. У јучерањој седници продужена је расправа о индемнитету. Прво је говорио Милан Ројц, бивши одлични предстојник у Хрватској и Славонији. Бранио је хрватско српску коалицију од обеда министра председника Векерла и тврдио је, да су све те обеде неистините. У даљем свом говору бранио је поглавито себе, да он није гонио мађарске школе у Хрватској и Славонији Свака тврдња министра председника у томе погледу је лажна У Хрватској и Славонији живи око 90 хиљада Мађара и ови имају 43 школе, које се издржавају од државног прихода. Положај Румуна у Угарској у погледу школства много је гори. Говорио је и о српском питању и пребацује угарској влади, да је неискрена. (А „браћа“ Хрвати и православни Хрвати око „Србобрана“?). Неће гласати за индемнитет — После Мађара Ернест Ковача узима реч др. Младен Лисавац члан српске народне радикалне странке Говори најпре српски, а за тим мађарски Пре свега изјављује, да неће гласати за индемнитет и наводи разлоге зашто неће За тим се осврће на одговор министра председника Векерла на говор Супила. Векерле је пребацивао српско-хрватској коалицији, што се није удружила са бившом „народном“ странком. Разуме зашто Векерле жали, што не седе сада овде чланови бивше „народне“ странке, та ови би били сада добри савезници угарске владе и саборске већине против њих, који нису из редова те „народне“ странке. Али Векерле заборавља, да је „народна“ странка без икаквог вишег разлога, служила најпре Куену Хедерварију, па барону Фејерварију, па шта мисли, када би поново дошло до судара са Бечом, како би се понели ти „опробани“ пријатељи Мађара. Искуство их је могло научити, чему би се могли од њих надати У осталом ти су људи као политичка странка одавно изумрли. Садања већина могла би задобити људе свичне старим, некадањим Куеновцима, али ови не би били из народа, ни вољом народном изабрани, него би могли бити изабрани само по старом изборном рецепту Куеновом. Били би без живота и иницијативе препотопска бића, као лутке из каква парламентарна музеума. Одговара на приговор Векерлов, што српско хрватска коалиција употребљава израз „хрватско-српски“ народ место „хрватски“ народ, — То пребацивање министра председника је безразложно. 59. § поравнања говори само о краљевини Хрватској и Славонији, као о политичком народу, а не о хрватском политичком народу и баш за то је оправдан назив „хрватско српски народ“, кад већ не употребљавају онај законски назив и хоће јасније да истакну народни карактер место карактера држава. Колико су пак Срби полагали и полажу на то, да тим називом „хрватски политички народ“ не даду повода сумњи, да су се можда одрекли својих претензија на своју српску народну индивидуалност, види се већ и отуда, што су за цело време парламентарног живота Хрватске и Славоније, дакле од 1861. год. до данас, само два Србина имала толико дрскости, да пред сабором, било непосредно или посредно, признају Србе за „јединствени хрватски политички“ народ Први је био др, Михајло Полит, који је на саборској седници Хрватске, Славоније и Далмације од 11 нов. 1861.

Хвала Богу, најзад се укаже село, сасвим близу нас, још само један савијутак — то је извесно њено село, крајња тачка трудна јој пута Врло високо, међу шумовитим брдима, који се од једном раздвојише, лежи село; у прастаром баскијском стилу подигнута црквена кула и малене кућице, које су подстицале осећај на старудију, оцртаваху се у мрачним сенкама. Од 2—3 столећа амо извесно се није ништа потакло овде, кућице тик једна уз другу поређане беху опале, киша и сунчана жега подједнако их затиру, нарушавају. Па ипак све као да беше нека виша уметност удесила, на што већу насладу оку.

Само што сва та наслада као да је једино била за странце, за оне проходнике, који су јој сву танчину лукаво умели уживајући исцрпсти. Али они, који су се тамо родили и тамо умиру, ти је не осећају. И ова идеална места крију у себи врло многи живот, што се тужно тавори. Истина, да буде по некад и овде младости, што бреца здрављем, али је ова кратка века — а тим је више рано сазреле, плачне, несретне, незбринуте старине...

Успорио сам своје кораке, да не одмакнем далеко од баке, што је вукла терет; ишао сам скоро уз њу.

У дивном вечерњем часу, при изумирању дана, што се губио у сутону, ступисмо у ово забачено село, нешто пре вечерње молитве. Две, три мрачне улице, две, три мале продавнице, у којима су продавали сељачку обућу, женске хаљетке, опрему за мазге и сличне једноставне ствари, — то беше све; тамо даље дизала се црква, а уз њу гробље и игралиште. Свуд у наоколо пак, докле год допире око, свуда се огледала безгласна усамљеност кантанбријских бregова; великим буковим шумама одвојила је са свију страна од осталих делова света ово старинско људско обиталиште.

И ништа нисам учинио у корист ове сироте баке, коју ми је случај наметнуо за сапутницу. Сад ће већ да се скрије у коју од ових мрачних кућица, а свој терет да спусти у будак; дочекаће је за цело мргодна лица и сурово ће час једно час друго да нападне на њу, јер богме обичај је да се тако поступа са оваким остарелим душама, које већ више нису за рад. Кад скине свој терет, бака ће се спустити у своју јадну постељу. Наравно сутра опет с нова ће отпочети јој јадни живот, очекујући смрт, а без милина, без нежности теći ће све до онога са стрепњом и жудњом ишчекиваног часа, што ће бити последњи... О, ти честита несрећна бако, колико си сажаљење изазвала у моме срцу, када сам чуо уздах ти, што ти је на стрмом путу умор ишчупао из груди!

Али на крају пусте улице, гле, искрсну једно дете, тапка овамо онамо по мрком камену и као да очекује баку, као да би јој у сусрет потекло. А када је спази и упозна, залети се према њој, пружајући јој ручице и вичући: »амона!« на баскијском језику значи: мајка. Беше то у крпе завијено детенце од две или три године, слабо, болешљиво, али ипак налик на њу: исти израз лица као у баке, исто поштено око, исти благ поглед. Ово мало створење с осмехом почиње онај живот пун непрекидних беда и понизности из кога му мајка већ излази...

— »Амона!« — Бака рашири руке према детету и лице јој се од лаке радости у том тренутку засветлело. Шта мари дуг пут, суровост осталих укућана, кад овај малешни човечуљак воли њу! Боре, што их је патња по лицу изорала, одједном се изгладише, уздахе, што их је умор гонио из груди јој, као да је неко пресекао; један осмејак потпуно је преобразио старицу. И зацело је слутила, да сам је сажаљевао, јер погледа на мене као да се хтела уверити, да ли сам заиста видео дете, а око јој као да ми је говорило: »Види само овог малишу, је ли да је красан, је ли да се с правом могу поносити њиме? Па смеш ли још рећи, да сам за сажалевање? Хеј, ко има овако унуче, тога никад не треба жалити...«

Стегнувши своје сујетно саучешће, кренуо сам се даље, када у кули зазвони на вечерњу молитву. Бака пак чувши звук звона, прекрсти се, спусти главу, а на лицу јој се огледала она дубока, она безазлена вера, која се не колеба ни пред старошћу, ни пред смрти.

О, тада, тамо у тишини тога забаченог места, које се усред шума у летњем сутону спремало на починак, мене, вечитог путника, који сам дошао само на једно вече, на место једноставности и непокретности, мене обуве жеља, да се понизим и рекнем: »Добра старице, сажали се сада ти на мене и изговори једну молитву за мој покој, јер види, између нас двоје ја сам јаднији, бескрајно јаднији...«

Превео *

у полемици са покојним Кватерником изјавио, да сви становници Троједне краљевине чине један политички хрватски народ Други је био, који се иако по пореклу Србин признавао „политичким Хрватом“, бивши посланик у времену поравнања, кога су очи стили последњи избори и коме је то дело сва српска штампа годинама уписивала у највећи грех и пребацивала му као издајство према народу Треће пребацивање министра-председника, дружење са Аустријом, у име своје и српске народне радикалне странке одбио је већ председник ове странке др Ђорђе Красојевић приликом расправе железничарске прагматике оном познатом својом изјавом, да је српска народна радикална странка свагда вољна са Мађарима склопити частан мир и споразум, са Бечом пак никад — Говор овај, који је учинио дубок утисак на цео сабор, донећемо у целости. — Против индемнитета говорили су још хрватско славонски посланици Петар Магдић и Фрања Врбанић и словачки народни посланик Фрања Скичак коме је председник саборски одузео реч.

Како се ђаво сажалио на Саву Текелију?

Позната је ствар, кад ђаво нема друга посла, нагне се на плот од рајa задиркује праведне душе. Св. Петар га непрестано тера, али он као кокошка на зрневље. Терај колико хоћеш, она се увек враћа.

Пре неки дан, спази ђаво нашег добротвора Саву Текелију и ослови га српски. Ово вам браћо Срби напомињем зато, јер знам да ће вам бити мило кад чујете. У новинама непрестано читамо, како у државама, нарочито у Угарској и Хрватској и Славонији нису сви народи једнаки. У св. писму, у старом завету читамо а треба и да верујемо, да ни пред лицем Бога нису сви народи једнаки, јер су Чивути »изабрани народ«. По томе ни на небу ни на земљи, једино смо пред ђаволом сви народи једнаки. Он се са једнаком љубављу брине за све и обилази нас и носи нас без разлике вере и народности.

Дакле кад спази ђаво нашег Саву Текелију окрете српски. [Ђаво наш језик чак не зове] ни хрватски.]

— Одавно нисам био на земљи, каже ђаво!

— Хвала Богу, помисли Сава Текелија, бар не завађа свет.

Али ђаво не би био ђаво, кад не би погађао мисли, па каже: — Вараш се праведниче. Нисам потребан тамо. Иде све само од себе Дошло је време да људи мене траже да их наведем на зло, а не ја њих. Него тако; одем кад кад на земљу, тек да се прођем.

Наш Сава Текелија хоће да се извуче из ђаволског разговора, јер у рају не волу да виде праведнике у разговору с ђаволом. Рајска је снага велика, али знате како је: ђаво је ђаво.

— Не иди! вели ђаво. Чек, да ти мало причам како је на земљи. Хоћеш ли да ти кажем како је прошао твој тестамент.

Наш Сава Текелија застаде, па рече: — Онако како је милостивом Богу воља.

— Ја не знам како је милостивом Богу воља, али знам шта учинише људи. Један део прихода, који си ти оставио на сироте попове, они су разделили на владике.

Наш Сава Текелија уздахну, али је то било из такве дубине душе, да ни ђаво није опазио.

— А знаш ли ко рукује твојим фондом?

— Све се то догађа по господњој вољи, вели наш Сава Текелија.

Мани се ти Господње воље. Бог је то људима оставио. А они су узели од законите народне и црквене власти и дали управу неким комесарима...

Сава Текелија уздахну два пута, али је то било из такве дубине душе, да ђаво није ни опазио.

Ђавола то једи, па вели. А знаш ли праведниче, да су хтели твоји благодарни питомци да ти дигну велелепни споменик. Је си ли чуо докле је дошла твоја ствар.

Сава Текелија презриво ману главом. Шта га се то чиче. Праведници немају у рају ни мрве сујете.

Ниси ти сујетан, знам ја то, вели ђаво. — Али ја хоћу да ти кажем како твоји питомци. Не кажу да неће, а и како не би? Ти си се већ постарао да им улију памети. Него не могу да се погоде. Формалне ствари, начелне ствари су на путу. Једни хоће да на тај велелепни споменик прилажу само благодарни Текелијини питомци и не уступају ту част целом народу. Други опет хоће да целом српском народу дају право да прилаже на твој споменик. Али се до данас нису погодили. — Кад се погоде, и ако се погоде, тамо једном та твоји питомци из доцнијих нараштаја — биће.

Сава Текелија хтеде опет да пође, али га ђаво заустави

— Слушај, ипак си дочекао да имаш споменик. Видео сам га. Стоји пред богословским семинаром у Карловцима. Преко пута од споменика патријарха Георгијевог. Патријарх Георгије подигао је оба споменика о свом трошку. Знаш како је! Ви Срби имате лепу пословицу: Дружи се увек с бољим од себе! Па је патријарх Георгије, као паметан човек, видео колико ће његов споменик добити, ако буде у друштву с твојим спомеником. Разумеш, је ли?

Наш Сава Текелија опет пође.

— Стани праведниче, само још једну реч. Знаш ли да се о твом новцу зида нов Текелијанум у Будимпешти? Па су неки мислили, да се том приликом и теби подигне у дворишту попрсије. Али је одбор, који с тим управља, решио да себе овековечи. И на челу твога дома истакнуће своје ликове у бронзи. У средини ће бити лик Стеве В. Поповића.

Сава Текелија не рече ништа.

— Та за Бога праведниче, о чика Стеви је реч. О надзорнику твога Текелијанума. То је тај, кад хоће да учини што не треба, а он држи говоре, како му се засјанила соба, и како се отворило небо, и како му се из висине појавила светла слика твоја озарена блеском и ти си му поручио, да каже то и то, или учини то и то..

У томе спази св. Петар ђавола и пође да га отера с рајског плота.

— Идем већ, идем, рече ђаво и отшуња се.

Наш Сава Текелија три пут уздахну, али из такве дубине душе, да то ни св. Петар није приметио.

А кад ђаво иђаше шаклу, рече сам себи: Ти праведници нису ми ни мало у вољи. Али овог кукавка ми је баш жао. У рају је, али има свој пакао на земљи: Нећу више долазити да га једим...

Вести из места и са стране.

„Народни Пријатељ“.

Тако се зове нов недељни лист који ће од 1. (14.) новембра о г почети да излази у Даљу. Лист овај покреће чланови српске народне радикалне странке из Даља и околине у споразуму са средишњом управом српске народне радикалне странке. Покретачки одбор вели у свом прогласу, да лист покреће у интересу српске ствари и у интересу српске народне радикалне странке Бавиће се српским интересима а нарочито ће пратити живот и рад српског народа и српске народне радикалне странке, како у месту тако у околини и опште. До Нове Године изаћи ће 8—9 бројева, а претплата до Нове Године је само 1 круна. — Ми са своје стране поздрављамо „Народног Пријатеља“. Врло је добро и по наш народ у тамошњој околини, а по нашу странку, што ће тај лист излазити. Уверени смо да ће бити тако уређиван, да ће наш народ имати од њега користи и поуке

Народна скупштина у Сарајеву.

Привремени одбор за српску народну организацију јавља свима изабраним народним преставницима, да ће се прва народна скупштина одржати у Сарајеву на Митров дан 26. октобра по ст. к.

Лист »Отаџбина“.

Бањалучка „Отаџбина“ јавља, да су се на њено уредништво писмено обратили многи посланици будимпештанског и бечког сабора, тражећи, да им кажу јаде српског народа у Босни и Херцеговини. Председништво аустриског већа се претплатило на „Отаџбину“ и тражи, да му се пошаљу сви примерци. Ово интересовање јавности за прилике нашег народа у Босни и Херцеговини ни у ком случају не може шкодити српској ствари. Добро би било, да се то изнесе на јавност, па ће „земљана“ влада можда од стида учинити оно, што неће да учини из чистог осећања правде.

Заплет на црногорско-турској граници.

Црногорцима се, као што смо пре неки дан јавили, наново указала прилика, да се огледају у бој. Црногорци Затрепчени су под оружјем прелазили турску границу и терали стоку на пашу у Цревну на турском земљишту. То им је под уговору слобода. Низами то нису хтели допустити, те се изроди битка, која је трајала читаву недељу дана. Избачено је око 200.000 фишека. Са турске стране је било рањених и погинулих 25 низама и 10 Арбанаса, са црногорске само троје лако рањених. Са турске стране учествовало је у бој 900 које низама које Арнаути. Црногорци су се управо лавовски борили, те непријатеље потисли са границе и гонили их. Уништили су и једну турску кулу. То ће бити жива опомена за Турке, да други пут буду паметнији и да не наваљују без узрока. Црногорска влада је одмах изаслала једнога свог човека на границу, који се састане са турским кајмакамом, те се одмах обустави пушкарање. Црногорцима буде допуштено, да и даље под оружјем терају своја стада на пашу на турско земљиште. Повод бој је потекао одсудно са турске стране. Колико су Црногорци били човечни, види се и по томе, што су једног Турчина живог заробили, па га опет пустили. Исто тако су и рањенике предавали Турцима. У овој ствари наређена је строга истрага, коју ће водити мешовита комисија, састављена из Црногораца и Турака.

После докторског учитељски штрајк.

Како из Арада јављају, лечници окружне болнице предомислили су се и престали су штрајковати. Изасланици лечничког удружења били су код арадског градског начелника Варјашија и умолили га, да повуче своју наредбу да муниципални лечници имају лечити раднике, јер ће они поново отпочети свој рад и то по стару цену. Како што је познато лечничко удружење арадске жупаније за то је било отпочело штрајк, што радничка окружна благајна није хтела, да за радничке породице плаћа девет круна годишње, већ само шест, као и за неожењене раднике што плаћа. Кад је пак лечничко удружење увидело, да окружна благајна ни због њиховог штрајка неће да попусти, оно се предомислило и престало са штрајком и већ отпочело да ради свој посао под старим условима. И тако је престао лечнички штрајк у арадској жупанији. — Мађарско брзојавно звање јавља међутим да је у Старом Бечеју избио учитељски штрајк. Како је наступило од једном хладно време учитељи су били принуђени да обуставе наставу, јер општина не ложи школе. Но учитељи су и незадовољни јако због тога, што првога овог месеца нису добили плату. Скупили су се и решили, да све дотле не држе школу, до год им се плата не изда. Тридесет и пет учитеља је пријавило власти, да је обуставило наставу у школи. — У колико је ова вест истинита не знамо, јер нами из Старог Бечеја није још ништа јављено о овом учитељском штрајку.

Конзисторија епархије бачке.

Јуче, у уторак је одржана конзисторијална седница бачка, као што смо већ јавили, у којој је између осталих предмета од мање важности решено: да се распише стечај на упражњено парохијско место у Сенти и за администратора исте парохије; до попуњења постављен Милош Прекајски. — Узето је на знање одликовање црвеним појасом јегарског администратора парохије Тимотија Димитријевића. — Изречен је укор пред конзисторијом јереју Т. Ј. — Решено је више спорова око црквених столова. Изречено је више бракоразводних пресуда. — Узет је на знање извештај варошке капетаније новосадске у погледу јереја Ј. М.

Главни уредник: Јаша Томић
Одговорни уредник: Константин Врадваровић.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 23. октобра 1907. године.

Пшеница прве каквоће 22 к. 20 до — к. — п.	
Пшеница нова 22 к. — п. до — к. — п.	
Пшеница средња 22 к. 60 п. до 21 к. 80 пот.	
Пшеница лакша 21 к. 20 п. до 21 к. 40 пот.	
Наполица нова 18 к. — п. до — кр. — пот.	
Јечам 14 круна 60 пот. до 15 кр. — пот.	
Зоб нова 14 кр. 40 пот. до 14 кр. 60 пот.	
Кукуруз у зрну стари — к. — п. до — к. — п.	
Кукуруз у зрну н. 10 кр. 60 п. до 11 кр. — п.	
Кукуруз у клипу н. 8 кр. 60 п. до 9 кр. — п.	
Маст 144 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.	
Сланина пањена 140 кр. — п. до — кр. —	
Свињи угојени тешки 96 до 98 пот.	килограм
Свињи средњи . . 92 до 94 пот.	
Свињи лаки . . . . 80 до 90 пот.	
Теоци 104—108 по кили.	
Јагњци ——— пар	
Овци 24—40 кр. пар.	

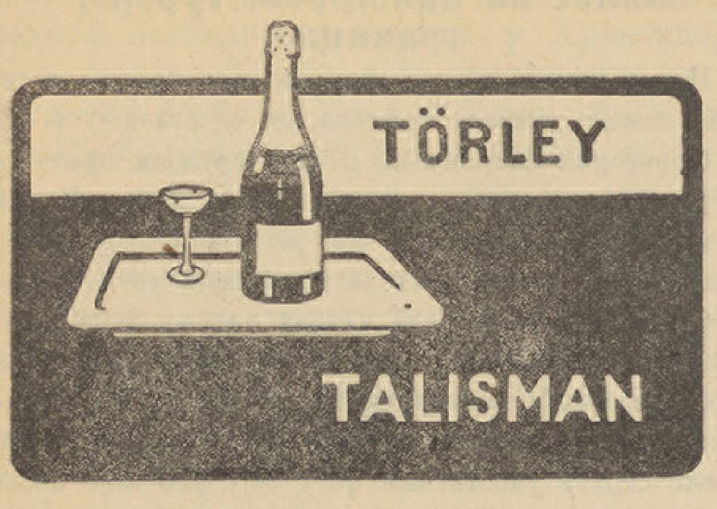

1243 8—12

Доштампава се
„РАД“
СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР
За 1908. годину.

са одобраном садржином и лепим сликама

Цена је по комаду 80 потура. Препродавци имају рабат **33%**, но они плаћају поштарину.

Наруџбине треба упутити једино на

Управу друштва „Рад“ у Руми.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

7463. tkv. 1907 szám.

Árverési hirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telek könyvi hatóság közhirré teszi, hogy Palkovlyevits Péter végrehajtatónak Palkovlyevits Péterné szül. Relits Milánné és t. végreh. szenvedettek elleni végrehajtási ügyében az ujvidéki 2514 sz. betétben A. I. 1—2. sorsz. a foglalt 3803. és 3804 hr. 33. 6. 1. sz jószágtestnek az 5593/907 illetve 6533/907 sz. végzésekkel meg llapitott árverési feltételek épségben tartása mellett utóajánlat folytán leendő ujabbi elárverezésére határnapul 1907. évi november hó 23-ik napjának d. u. 3 óráját a kir. törvényszék árverési termébe kitüzte azzal, hogy ezen árverésen a kérdéses ingatlan a 720 kor. utóajánlati áron alul eladatni nem fog (1881 LX. t. cz 187 §)

Ujvidék 1907. évi október hó 16 án.

Dr. Manó s k.,
kir törvényszéki biró

1432 1—1

ПРОДАЈЕМ

200 мет. центи купуса

у главицама, свака главица 3½ до 4 киле.

Исти купус сећићу по Митров дану у понедељак — Обратити се на

Јована Врговића,
Ст Футог кбр. 854.

1431 1—1

Позор тамбураши!

Изашли су најновији ценици од најбољих глазботвораца за тамбуру од првих и најбољих глазботвораца као од Фаркаша, Томића, Хрузе, Махача, Јирке, Бозотија и т. д. те се добија франко у првој сисачкој творници тамбура **Ј. Стјепушина** у Сиску.

1429 1—2

За моју
НОВООТВАРАЈУЋУ МЕШОВИТЕ РОБЕ ТРГОВИНУ

требам одма једног са кауцијом

ДЕЛОВОЂУ

и једног младог ПОМОЋНИКА.

КОСТА МИХАЈЛОВИЋ
Жабаљ.

1436 1—2

ПРОДАЈЕМ

40 ЈУТАРА ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ,

равне све у једном комаду, има 1 млад шљивик, 5 ти род и 1 кућа. Земља је I ве класе, близу Шапца на 1 км Продаје се по умереној цени. Ко жели нека се обрати на

Васу Суботића,
у Шабац

1422 3—3

Јавна захвала.

Захваљујем чистом српском православном црквеном добротворном друштву

„ПРИЈАТЕЉ“ у Сегедину,

које ми је за мога пок. мужа исплатило осигурацију **2000 круна**, и препоручујем га, јер је то једино друштво, само за Србе и Српкиње.

Горњи Ковиљ, 28. октобра 1907.

Јелена Паунић рођ. Коларов
потписао С. Гавриловић с. р.

Зорка Гавриловић с. р.
Петар Петер с. р.
сведоци.

1438 1—1

Објава.

Српска православна црквена општина СТ. ФУТОШКА закључила је, да на торњу свога храма подигне **нове гвоздене козе за звона**, а уједно и једно **звоно прелити.**

Рефлектанти позивају се да се пријаве председништву ове општине, која ће што пре лицитацију расписати.

Из седнице црквеног одбора од 7. (20) октобра 1907.

1437 1—3 **Председништво.**

○ КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА ○

ПЕТРОВАРАДИНСКА ТРГОВАЧКА
ШКОЛА.

Образује у краћим течајевима, како усменом тако и писменом наставом ученике и ученице темељно **из двоструког књиговодства** за трговине, банке и фабрике. **Испити се полажу на бечким трговачким школама. Награда се има положити тек по успешном положеном испиту, иначе се хонорар не плаћа.**

Ступање у свако доба. — Упити дају се само уз прикључење повратне поштанске марке

Проф. Ј. Моган.
1423 3—5 Нови Сад, Арањева ул. бр. 11.

ОРАХА

I-а 100 кг. 30 К.

Сувих јабука 18 К. Јабуке за кување киселе или слатке 6 К 100 кг Јабуков мошт 100 кг. 32 К

Свеже јабуке за сто 10—12 К. За клате свиње и пуране 90 п. 1 кг Остало по цјеницима.

Извозно подузеће
Ђорђе Васиљевић
1413 2—2 Д. Тузла (Босна).

САЛОН ЖЕНСКОГ ОДЕЛА

M. Breslauer

НОВИ САД,
дунавска улица број 22.

Израђује по ванредно јефтиним ценама:

Енглеске костиме од 15 фор.
Тоалете за даме од 12 - 14 ф.
Женска конфекција, јакне, блузе и опреме за невесте израђује се јефтино и најфиније 1149 10-10

ЗА СРЕМ

ТРАЖИ једно друштво, које се бави свима гранама осигурања

● изврсне акви итере и ● чиновнике ради организације.

Који имају **јамчевину** имају **првенство.**

Понуде са ознаком **старости, досадањег деловања и референција** треба упутити под:

„Versicherungs-Acquisiteur 54608“ на
Annoncen Expedition
Josef Schwarz Budapest, Andrassy-utcza 7.

1438 1—2

ТРАЖИМ КАКАВ

БИРТ ПОД РАЧУН

који би могао одма примити.

Обратити се на

Радивоја Ћосића.
1417 3—3 у Тор. Сигету (Сакуле).

Гвожђарског помоћника
МЛАЂЕГ

требам одмах. Потребно је да зна српски, немачки и мађарски.

Ђ. Славковић
1427 2—3 Земун.

ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНА

Браће Бочарски

● У ЗЕМУНУ ●

потребује МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА вична горњој струци. Да је пријатне спољашњости, солидан и да не пуши. Понуде са ознаком фикс плате. Ступање што пре. 1426 2—3

ЈЕДАН МЛАД,
самосталан човек

дугогодишњи трговац на београдској пијаци, који располаже са радњом вредећом 30 хиљада динара, вољан је оженити се са девојком, или удовицом, које располажу са миразом. — Потребна је фотографија и писмена понуда све под највећом дискрецијом. — Обратити се на адресу: „А. М. О. Р.“, Цетињска улица бр. 20. Београд (Serbien). 1402 5—6

ПРАСИЦА!

Чистокрвне (Vollblut) **беркширске пасмине**

Имам целе године од 10 недеља.
Имам супрасни крмача исте пасмине.
Имам нерастова разне величине исте пасмине

на продају.

Ко жели имати нека се обрати на

Милана Жигића
921 24—50 Земун — Батајница

КЛАВИРА

свике врсте (Mignon-Stutz Salon Conzertflügel и пијанино) **најновијег и најчувенијег фабриката, препоручује и продаје по најумеренијој сталној фабричкој цени**

ПЕТАР МИХАЈЛОВИЋ

фабричко стовариште клавира

у Бечу, V.|2. Einsiedlerplatz 12.

Готово сваки интелигентнији човек култивира данас музику, специјално клавир. То спада данас у интелигентност, у забаву, у друштво, а многима данас-сутра и на корист.

Као дугогодишњи члан цес. и кр. дворске опере у Бечу, у стању сам да сваком, ко се при куповању и поручбинама на мене обрати, дадем стручну гаранцију и пружим поверење за ваљану послугу, и за добар и солидан избор клавира.

Препоручујем најтоплије свим родитељима, који се брину за васпитање и самостално обезбеђење своје деце, младим брачним паровима и сваком љубитељу клавира и музике у опште своје реално и солидно стовариште.

На упите о детаљу и на поручбине одговара се с највећом готовошћу. Често имадем клавира, који су кратко време били у употреби и продајем их по знатно мањој и јефтинијој цени.

1394 8—30

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.